

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z powództwa A. K.
przeciwko M. T. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą W. w J.
o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 października 2016 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w P.
z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt III Pa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 r. sprawdził z urzędu wartość przedmiotu zaskarżenia, określoną przez powoda A. K. w skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 16 marca 2016 r., ustalając tę wartość na kwotę 6.773 zł i odrzucił skargę kasacyjną.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że Sąd Okręgowy w P., po rozpoznaniu apelacji pozwanego M. T. od wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 27 marca 2014 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, iż: zmienił pkt I i zasądził od pozwanego M. T. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą P. w J. na rzecz powoda A. K. kwotę 27.000 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w

godzinach nadliczbowych oraz za pracę w nocy za okres od 1 maja 2008 r. do 30 kwietnia 2011 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2016 r., a dalej idące powództwo oddalił; zmienił pkt IV wyroku i zniósł wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego za pierwszą instancję, zmienił pkt V zaskarżonego wyroku i nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w J. kwotę 3.040,89 zł; dalej idącą apelację oddalił, a koszty procesu za drugą instancję i postępowania zażaleniowego wzajemnie zniósł. Na skutek zażalenia powoda na zawarte w powyższym wyroku postanowienie w przedmiocie kosztów sądowych, Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 3 czerwca 2016 r. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za pierwszą instancję; zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.760 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję i przed Sądem Najwyższym oraz zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 480 zł tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu zażaleniowym. W dniu 8 czerwca 2016 r. pełnomocnik powoda złożył skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 16 marca 2016 r. Wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego określił na kwotę 33.773 zł, to jest kwotę zasądzoną na rzecz powoda przez Sąd pierwszej instancji. Trzeba zauważyć, że kwota 33.773 zł stanowiła wartość przedmiotu zaskarżenia apelacyjnego. Tymczasem Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 16 marca 2016 r. uwzględnił w części apelację, zasądzając na rzecz powoda kwotę 27.000 zł i oddalając powództwo w części dotyczącej kwoty 6.773 zł. Sprawdzając wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego, po pomniejszeniu o wartość zasądzonego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, Sąd drugiej instancji stwierdził, że wartość ta wyniosła 6.773 zł. W konsekwencji tego, skarga kasacyjna, z powodu zbyt niskiej wartości przedmiotu zaskarżenia, jest niedopuszczalna w świetle art. 398² § 1 k.p.c. i podlega odrzuceniu z mocy art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Na powyższe postanowienie powód złożył zażalenie. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie: 1/ art. 398⁶ § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c. w związku z art. 25 k.p.c., przez ich niewłaściwe zastosowanie i bezpodstawne odrzucenie skargi kasacyjnej na skutek przyjęcia, iż jest ona niedopuszczalna z powodu zbyt niskiej wartości przedmiotu zaskarżenia, podczas

gdy wartością tą była kwota 33.773 zł, gdyż powód wnosił o uchylenie wyroku i oddalenie apelacji w całości, wobec czego nie sposób przyjąć, że wskazana przez powoda wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego jest błędna; 2/ art. 25 § 1 k.p.c. w związku z art. 26 k.p.c. w związku z art. 368 § 2 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie i przeprowadzenie dochodzenia w celu sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego, podczas gdy wartość tę pozwany określił w apelacji na kwotę 33.773 zł, a skoro powód wnosił o oddalenie apelacji w całości, to kwota ta stanowiła również wartość zaskarżenia kasacyjnego. Dodatkowo wskazać należy, że określona w pozwie wartość przedmiotu sporu, która nie została sprawdzona przez sąd pierwszej instancji w myśl art. 25 § 1 i 2 k.p.c., pozostaje aktualna w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym. W oparciu o powyższe zarzuty żalący się wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania; ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że wyrokiem Sądu Rejonowego w J. zasądzono od pozwanego na rzecz powoda tytułem wynagrodzenia za godziny nadliczbowe i za pracę w porze nocnej kwotę 33.773 zł, przyznając poszczególne kwoty od dnia wymagalności przypadającego na 11 każdego miesiąca po przepracowaniu godzin nadliczbowych (pierwsze kwoty od maja 2008 r.), co dawało łączną wartość odsetek na sumę około 20.000 zł. Następnie pozwany od wyżej wymienionego wyroku wniósł apelację zaskarżając go w całości, a więc w zakresie kwoty 33.773 zł, natomiast powód wnosił o oddalenie apelacji w całości, wobec czego kwota ta stanowiła wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 16 marca 2016 r. przyznał kwotę 27.000 z odsetkami od dnia następnego po dniu wyrokowania. Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się powód, który wnosił o uchylenie powyższego wyroku w całości i oddalenie apelacji. Oznacza to, iż powód domagał się dokonania rozstrzygnięcia kasacyjnego zarówno w części zasądzającej kwotę 27.000 zł, jak i w części oddalającej powództwo co do kwoty 6.773 zł, których to rozstrzygnięć nie można uznać za słuszne z uwagi na argumenty wskazane w treści skargi

kasacyjnej. Interes zaskarżenia wyżej wymienionego orzeczenia w całości, czyli tzw. *gravamen* powoda, będzie polegał przede wszystkim na możliwości uzyskania, należnej mu z mocy przepisów, dodatkowej kwoty około 20.000 zł w przypadku uprawomocnienia się orzeczenia w kształcie przyjętym przez Sąd pierwszej instancji. Żalący się zarzucił nadto, iż wskazana w pozwie wartość przedmiotu sporu, która nie została sprawdzona przez sąd pierwszej instancji w myśl art. 25 § 1 i 2 k.p.c., pozostaje aktualna w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym. Z tego też względu wskazanie przez stronę skarżącą w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę wyższą niż wartość przedmiotu sporu w taki sposób, aby sprawa była zaskarżalna tym nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, nie mogłaby odnieść skutku. A contrario należy przyjmować, że wskazanie takiej samej wartości w przypadku zaskarżenia orzeczenia w całości będzie mieściło się w powyższych normach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Analizę prawidłowości zaskarżonego postanowienia rozpocząć wypada od przytoczenia treści art. 398² § 1 k.p.c., zgodnie z którym skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia leży w gestii strony wnoszącej środek zaskarżenia. Podlega ona jednak kontroli sądowej jako jedna z przesłanek dopuszczalności tegoż środka. Trzeba bowiem pamiętać, że wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez wnoszącego skargę kasacyjną z naruszeniem reguł wynikających z art. 19-24 k.p.c. nie jest wiążąca dla oceny dopuszczalności skargi i podlega sprawdzeniu, zarówno przez sąd drugiej instancji, jak i przez Sąd Najwyższy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r., III UZ 1/11,

LEX nr 846597; z dnia 3 marca 2011 r., II UZ 6/11, LEX nr 846583; z dnia 6 kwietnia 2007 r., II PZ 12/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 169; z dnia 2 kwietnia 1998 r., II UZ 24/98, OSNAPiUS 1999 nr 8, poz. 291). Podobnie stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 lutego 2002 r., I PKN 305/01 (OSNP 2004 nr 4, poz. 65) zauważając, że wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczona przez pełnomocnika powodów w uzupełnieniu braków formalnych kasacji (aktualnie skargi kasacyjnej) podlega kontroli i sprawdzeniu na podstawie art. 25 k.p.c. według reguł określonych w art. 19-24 k.p.c. Przepis art. 398² k.p.c. (uprzednio art. 393 pkt 1 k.p.c.) ma jednak charakter bezwzględny i wyklucza dowolność stron przy oznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia tylko w celu uzyskania dostępu do trzeciej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 1997 r., I CKN 46/97, OSNC 1997 nr 11, poz. 180 i postanowienie z dnia 18 października 2000 r., II UZ 124/00, OSNAPiUS 2002 nr 12, poz. 294). W judykaturze przyjmuje się również, że obowiązek oznaczenia w postępowaniu kasacyjnym wartości przedmiotu zaskarżenia nie może ograniczać się jedynie do wskazania kwoty przekraczającej kwotę decydującą o dopuszczalności skargi, lecz powinien być rozumiany jako zobowiązanie do wykazania podstaw, na których opiera się wyliczenie, adekwatnych do przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09, LEX nr 577827; z dnia 6 października 2009 r., II UZ 32/09, LEX nr 574543; z dnia 13 maja 2005 r., I UZ 23/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 399; z dnia 13 maja 2005 r., II UZ 25/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 383). Określenie, na wezwanie sądu o uzupełnienie braków skargi kasacyjnej, wartości przedmiotu zaskarżenia w sposób arbitralny i dowolny, bez wykazania, że wartość ta znajduje potwierdzenie w regulacjach prawnych mających zastosowanie w sprawie, nie odpowiada przedstawionym wymaganiom (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2002 r., II UKN 759/00, LEX nr 558320).

Wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego nie można utożsamiać z wartością przedmiotu sporu. Związek między tymi dwoma pojęciami polega jedynie na tym, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie może przekraczać wartości przedmiotu sporu ani wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym (chyba że nastąpiło rozszerzenie powództwa), może być jednak od

nich niższa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2002 r., II UZ 11/02, Prok. i Pr.-wkł. 2002 nr 11, poz. 45).

Prawdą jest, że w niniejszej sprawie oznaczoną w myśl art. 19 § 1 k.p.c. wartość przedmiotu sporu stanowiła kwota 33.773 zł, odpowiadająca równowartości dochodzonego przez powoda A. K. od pozwanego M. T. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „P.” w J. wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i nocnych. W sytuacji, gdy Sąd Rejonowy w J. wyrokiem z dnia 27 marca 2014 r., sygn. akt IV P (...), uwzględnił tak określone kwotowo powództwo, a pozwany wywiódł apelację od całego orzeczenia pierwszoinstancyjnego, kwota ta stała się wyznacznikiem wartości przedmiotu zaskarżenia apelacyjnego. Nie jest ona jednak wartością przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego, skoro Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 16 marca 2016 r., sygn. akt III Pa (...), częściowo zmienił orzeczenie pierwszoinstancyjne i obniżył zasądzone od pozwanego na rzecz powoda wynagrodzenie do kwoty 27.000 zł, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. Wbrew twierdzeniom żalącego się, jego skarga kasacyjna nie jest skierowana do całego wyroku drugoinstancyjnego (a więc również do tej jego części, która potwierdza prawo A. K. do wcześniej zasądzanego świadczenia w wysokości 27.000 zł), ale do niekorzystnego dla powoda rozstrzygnięcia o obniżeniu przyznanego wynagrodzenia o kwotę 6.773 zł oraz o dacie, od której należy liczyć odsetki od zasądzonej sumy. To właśnie w innym niż przyjęto w wyroku Sądu Rejonowego sposobie liczenia odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia głównego, implikującym zaniżenie owych odsetek na łączą kwotę około 22.000 zł, żalący się upatruje interesu prawnego w zaskarżeniu całego wyroku drugoinstancyjnego. Rzecz w tym, że zgodnie z art. 20 k.p.c., do wartości przedmiotu sporu (a także wartości przedmiotu zaskarżenia apelacyjnego i kasacyjnego) nie wlicza się odsetek, pożytków i kosztów, żądanych obok roszczenia głównego. Powód nie ma zaś interesu prawnego w zaskarżaniu korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego utrzymującego w mocy wyrok pierwszoinstancyjny w zakresie uwzględniającym roszczenie główne pozwu do kwoty 22.700 zł i w rzeczywistości nie przeciwko temu rozstrzygnięciu, lecz orzeczeniu o odsetkach od powyższej kwoty, skierowana jest skarga kasacyjna strony.

Konkludując należy podzielić stanowisko Sądu Okręgowego w kwestii ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego na kwotę 6.773 zł i konieczności odrzucenia skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z 398² § 1 k.p.c.

Wobec trafności zaskarżonego postanowienia, z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 1 i 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.